

Oral økologi og Sjögrens syndrom

Ark 1

En 57 år gammel kvinne møter på tannlegekontoret og klager over lite spytt, samt problemer med å snakke og svelge. Hun forteller at overkjeveprotesen sitter dårlig og at smaksfølelsen er nedsatt. Pasienten har opp gjennom årene vært mye plaget av tannråte. Den medisinske anamnesen viser at hun har primært Sjögrens syndrom (pSS).

Den kliniske undersøkelsen viser seigt og sparsomt spytt. Helprotesen i overkjeven er for rom, og slimhinnen under viser generell diffus rubor svarende til protesens utstrekning. Tungeryggen er rød og lobulert. I underkjeven finnes tenner til og med 1. premolar på begge sider. En del synlige kariøse defekter foreligger, og flere periodontale "sites" med lommedybde > 4 mm kan påvises ved sondering. Tannlegen innser at her må det tas prøver av saliva og mikroflora. Han gir derfor pasienten ny time slik at han får anledning til å tenke igjennom hvilke prøver som skal rekvireres.

(Forfatter: Ingar Olsen)

Ark 2

Tannlegen rekvirerer utstyr fra fakultetets mikrobiologisk diagnostiske service for måling av sekresjonshastighet både for stimulert og ustimulert saliva og for måling av salivas bufferevne. Han ber også om utstyr for måling av mutansstreptokokker og laktobasiller i saliva. I tillegg tar han bakterieprøve fra periodontallommen med størst lommedybde samt fra en kontroll-lomme med normal dybde. Han tar også prøve fra et "site" med mye supragingivalt plakk. Videre tas det bakterieprøve fra tungerygg, ganeslimhinne og protesens innside.

Ark 3

Registrering av *salivafunksjonen*, som tannlegen selv foretok med pasienten sittende i stolen, ga følgende resultater:

Ustimulert saliva:	0,01 ml/min	(normalt 0,28 ml/min)
Stimulert saliva:	0,4 ml/min	(normalt 1,9 ml/min)
Bufferkapasitet:	5,0	(normalt 6,2)

Det mikrobiologiske laboratorium ga følgende resultater:

Saliva:

Mutansstreptokokker/ml	: 1000000 (høyt)
Laktobasiller/ml:	: 100000 (høyt)

Supragingivalt *plakk*: Økte mengder *Streptococcus mutans*, *Lactobacllus*-arter og *Candida albicans*.

Subgingivalt plakk: dominerende mikrober var *Fusobacterium nucleatum* og *Prevotella intermedia*. Mengden var *ikke høyere enn* i kontroll" sitet".

Tunge og gane: Store mengder *Candida albicans*, *Staphylococcus aureus*, enterobakterier og enterokokker. Tungen inneholdt mindre mengder *C. albicans* enn supragingivalt plakk.

Protese: Protesen hadde store mengder gjærsopp, mer enn på ganeslimhinnen. De *mest* dominerende artene var *C. albicans* og *C. glabrata*.

Ark 4

Konklusjon: Mikrofloraen i forskjellige orale økosystemer hos personer med primært Sjøgrens syndrom (pSS) gjenspeiler de sykdomstilstandene som eksisterer i systemene. Prøvetaking fra forskjellige "sites" er derfor å foretrekke fremfor salivaprøvetaking alene når man skal planlegge antimikrobiell behandling hos slike pasienter og vurdere effekten av antimikrobiell behandling og profylakse.